

Informasjonsskriv om fremtidsfullmakt

1. Grunnleggende informasjon om ordningen

En fremtidsfullmakt er en fysisk fullmakt som gir én eller flere personer mulighet til å ivareta fullmaktsgivers interesser på angitte områder dersom fullmaktsgiver, på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser i forhold som er omfattet av fremtidsfullmakten.¹

Ved opprettelse av fremtidsfullmakter vil den som oppretter fullmakten omtales som «fullmaktsgiver» og den som får en fullmakt til å ivareta fullmaktsgivers interesser omtales som «fullmektig» eller «fremtidsfullmektig».

Ordningen er i utgangspunktet gratis og fullmakten kan opprettes av personen selv. Dersom personen som skal opprette fremtidsfullmakten velger å få hjelp av en advokat, vil advokaten ta betalt for sitt arbeid.

Opprettelse av fremtidsfullmakt er et privatrettslig alternativ til ordinært vergemål, og kan delvis eller fullt ut erstatte vergemålsordningen og offentlig innblanding. En fremtidsfullmakt gir den enkelte større grad av selvbestemmelsesrett også etter at man ikke lenger er i stand til å ta stilling til spørsmål på egne vegne.

2. Opprettelse av fremtidsfullmakt

2.1 Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?

Fullmaktsgiver må ha fylt 18 år og må ha evnen til å forstå fullmaktens betydning.² Sistnevnte vilkår betyr at fullmaktsgiver må ha evne til å forstå konsekvensen av å opprette fremtidsfullmakten. Fullmaktsgiver må derfor ha evne til å forstå og vurdere fremtidsaspektet ved fullmakten, herunder hva det vil si å opprette en fremtidsfullmakt, hva fremtidsfullmakten gir fullmektigen myndighet til å bistå med, og betydningen av hvem som utpekes som fullmektig.³ Så lenge fullmaktsgiver er i stand til å forstå hva det innebærer, kan vedkommende også trekke opprettede fullmakter tilbake eller opprette en ny fremtidsfullmakt.⁴

¹ Jf. vergemålsloven § 78

² Jf. vergemålsloven § 79, jf. § 84

³ Vergemålsloven – Fremtidsfullmakter mv. Lovkommentar (Katrine Kjærheim Fredwall, 2022) s. 84

⁴ Jf. vergemålsloven § 89

2.2 Hvem kan være fullmektig?

Fullmektigen må være én eller flere bestemte og fysiske personer. Det innebærer at man for eksempel ikke kan utpeke et advokatfirma som fullmektig. Det er likevel mulig å velge en navngitt advokat eller regnskapsfører, dersom man ønsker det. Fullmektigen kan være fullmaktsgivers ektefelle, samboer, barn, søsken, barnebarn, venn eller en annen person man foretrekker. Det er viktig å velge en som man har særlig tillitt til.

Fullmektigens livssituasjon vil også kunne endre seg fra fremtidsfullmakten opprettes og frem til den senere skal brukes. Det kan derfor være hensiktsmessig å utpeke en reservefullmektig, som kan tre inn dersom den foretrukne fullmektigen blir forhindret.

En fremtidsfullmektig må ha fylt 18 år på tidspunktet fremtidsfullmakten skal benyttes, og fullmektigen kan ikke være under vergemål.⁵

2.3 Hvilke krav må være oppfylt for å opprette en gyldig fremtidsfullmakt?

2.3.1 En fremtidsfullmakt må være skriftlig. Det betyr at fremtidsfullmakten ikke kan være heldigital med elektroniske signaturer. Fremtidsfullmakten kan skrives på en datamaskin, men dokumentet må fysisk underskrives av fullmaktsgiveren og vitnene.

2.3.2 Fremtidsfullmakten skal undertegnes av to vitner som fullmaktsgiveren har godtatt.⁶ Følgende krav stilles til vitnene:

- Vitnene må ha fylt 18 år og forstå betydningen av å undertegne
- Fullmektigen selv, fullmektigens ektefelle, samboer, foreldre, barn og barnebarn kan ikke undertegne som vitne.⁷ Det bør ikke velges vitner som kan ha en egeninteresse i at det opprettes en fremtidsfullmakt med det aktuelle innholdet.
- Det er ikke nok at vitnene har underskrevet dokumentet. Det stilles også krav om at fullmaktsgiver skal undertegne fullmakten eller vedkjenne seg sin underskrift mens vitnene er til stede. Vitnenes underskrift skal påføres når fullmaktsgiver er til stede og dette skal gjøres etter fullmaktsgivers ønske (se også punkt 3.1.2).

Vitnene må være kjent med at dokumentet er en fremtidsfullmakt, men trenger ikke vite innholdet i denne. Vitnene har ansvar for å bevitne at fullmaktsgiver oppretter

⁵ Jf. vergemålsloven § 79

⁶ Jf. vergemålsloven § 81 første ledd

⁷ Jf. vergemålsloven § 81 andre ledd

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

fremtidsfullmakten av fri vilje og at fullmaktsgiver er i stand til å forstå betydningen av å opprette denne. Ved å påta seg oppgaven som vitne på en fremtidsfullmakt, påhviler et større ansvar enn å kun bekrefte fullmaktsgivers signatur.

Det er viktig at vitnene er kjent med dette ansvaret, da vitnepåtegnelsene er en viktig sikkerhetsmekanisme i et fremtidsfullmaktsforhold. Det er vitnene som skal bekrefte at fremtidsfullmakten gir uttrykk for fullmaktsgivers vilje.

Vitner skal ikke undertegne på bakgrunn av at fullmaktsgiver på et tidligere tidspunkt har gitt uttrykk for at vedkommende ønsket å opprette en fremtidsfullmakt.

- 2.3.3 Det må gå klart frem av fullmakten at den er ment å ha *fremtidsvirkning*.⁸ Det innebærer at det må stå i fullmakten at den skal gjelde etter at fullmaktsgiver har blitt så fysisk og/eller mentalt svekket av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred at vedkommende ikke lenger klarer å ivareta sine interesser innen de områdene fullmakten omfatter.

3. Fremtidsfullmaktens innhold og utforming

3.1 Hva bør fremtidsfullmakten inneholde i tillegg til kravene i punkt 2.3?

- 3.1.1 Dato for når fullmakten ble opprettet. Datoen på fremtidsfullmakten kan være avgjørende dersom det oppstår tvil om fullmaktsgiver var i stand til å forstå fullmaktens betydning på opprettelsestidspunktet.⁹
- 3.1.2 Vitnenes adresse og fødselsdato, samt relasjon til fullmektigen. Sistnevnte vil bidra til å avklare om personene er habile som vitner. Det bør også fremgå at vitnene, ved å påtegne fremtidsfullmakten, bekrefter at fullmaktsgiver og vitnene var til stede samtidig, at fullmaktsgiver har opprettet fremtidsfullmakten av egen fri vilje og at fullmaktsgiver hadde evnen til å forstå fremtidsfullmaktens betydning.¹⁰

3.2 Hva kan fremtidsfullmakten omfatte?

Fullmaktsgiver har stor grad av frihet når det gjelder hva fremtidsfullmakten skal omfatte. Fullmakten kan omfatte både økonomiske og personlige forhold, eller den kan begrenses til nærmere angitte forhold, slik som for eksempel salg av bolig og betaling av regninger.¹¹

⁸ Jf. vergemålsloven § 80 andre ledd

⁹ Jf. vergemålsloven § 82 første ledd

¹⁰ Jf. vergemålsloven § 82 andre ledd

¹¹ Jf. vergemålsloven § 80

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Økonomiske forhold kan blant annet omfatte betaling av regninger, håndtering av løpende inntekter og utgifter, håndtering av ulike gjeldsforhold, forvaltning og salg av eiendom, drift av næringsvirksomhet, samt disponering og salg av verdipapirer.

Personlige forhold omfatter i utgangspunktet alle former for representasjon og ivaretagelse av rettigheter utover det rent økonomiske. Det vil typisk være ulike former for representasjon overfor offentlig myndighet, slik som søknad om ulike tjenester og ytelser fra det offentlige og klage på vedtak.

Ønske om bo lengst mulig hjemme, at man vil ha med bestemte eiendeler til sykehjemmet eller at det skal brukes penger på sydenturer eller kulturelle arrangementer kan være andre eksempler på personlige forhold. Fullmakt til å rydde opp i digitale tilganger vil også være et personlig forhold.

Fremtidsfullmakten kan også omfatte rettigheter som en nærstående har etter helselovgivningen.¹² Det er imidlertid ikke anledning til å gi fullmektigen rettigheter som vedkommende ikke ville hatt som nærstående på dette området.

Dersom fullmaktsgiver ønsker hjelp og veiledning for at fremtidsfullmakten i størst mulig grad skal dekke det fremtidige hjelpebehovet, anbefaler vi at man tar kontakt med en advokat. Det er imidlertid viktig at fullmaktsgiver selv også tenker gjennom hvordan vedkommende ønsker å bli ivaretatt når han/hun er lenger er i stand til å ivareta egne interesser. I mange tilfeller ser vi at det oppstår et større hjelpebehov enn for eksempel betaling av regninger, men at fremtidsfullmakten likevel er begrenset til nettopp dette. Det er ingenting i veien for å begrense fullmakten, men det bør da være et bevisst valg.

Statsforvalteren bistår ikke ved opprettelse av fremtidsfullmakter. Det skyldes at det er en privatrettslig hjelpeordning, hvor fullmaktsgiveren selv har ansvaret for at fremtidsfullmakten blir gyldig opprettet og dekke fremtidig behov for bistand.

3.3 Hva må en være særlig oppmerksom på når man oppretter en fremtidsfullmakt?

- 3.3.1 **Disponering over eiendom:** Hvis det er aktuelt å selge/overdra eiendom i kraft av en fremtidsfullmakt, må det gå tydelig frem av fullmakten. Tilsvarende gjelder også hvis fremtidsfullmakten omfatter andre disposisjoner for eiendom, for eksempel utleie.

Kartverket er norsk tinglysningsmyndighet. Det innebærer at det er Kartverket som tinglyser eiendomsoverdragelser i Norge. Hvis en eiendom skal selges eller overdras i

¹² Jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

kraft av en fremtidsfullmakt, stiller Kartverket krav om at hvis en fremtidsfullmakt skal omfatte rett til å disponere over eiendom, må den også inneholde informasjon om slik disposisjonsrett. Det er ikke nødvendig å spesifisere eiendommen med matrikkel eller adresse, da fullmaktsgiver gjerne kan ha skiftet bolig/eiendom i tiden fra fullmakten er skrevet til den trer i kraft.¹³

- 3.3.2 **Inhabilitet:** Fullmektigen kan i utgangspunktet ikke ivareta fullmaktsgivers interesser i spørsmål hvor vedkommende er inhabil. Fullmektigen er inhabil dersom vedkommende har, eller kan ha, en egeninteresse i saken. Dette gjelder også dersom fullmektigens nærmeste har, eller kan ha, en egeninteresse i saken. Fullmektigen skal da kontakte Statsforvalteren slik at vi kan oppnevne en verge til å håndtere problemstillinger hvor fullmektigen er inhabil.¹⁴ Det kan for eksempel bli aktuelt dersom fullmektigen eller dens familie ønsker å kjøpe fullmaktsgivers eiendom. Et annet eksempel vil være utdeling av forskudd på arv eller større gaver til fullmektigen eller fullmektigens familie.

Dette vil likevel ikke være aktuelt dersom fullmaktsgiver bestemmer at fullmektigen også skal kunne representere vedkommende selv om fullmektigen har en egeninteresse i spørsmålet som skal avgjøres.¹⁵ Det må da klart fremgå av fremtidsfullmakten hva fullmektigen kan gjøre på fullmaktsgivers vegne, og hvilke begrensninger som gjelder. En slik særskilt angivelse, vil tilsidesette eventuelle inhabilitetsbetraktninger. Alternativt kan det følge av fremtidsfullmakten at en annen fullmektig skal kunne tre inn og treffe beslutninger i slike spørsmål.

Om ikke noe annet er avtalt eller fastsatt i fullmakten, kan fullmektigen dekke sine nødvendige utgifter av fullmaktsgiverens midler. Fullmektigen kan, når det er rimelig, også beregne seg et passende vederlag om ikke noe annet er avtalt eller fastsatt i fullmakten.¹⁶ En fullmektig kan også gi vanlige gaver på fullmaktsgiverens vegne uten at reglene om egeninteresse er til hinder for det. Andre gaver kan bare gis hvis det er angitt særskilt i fullmakten.¹⁷

- 3.3.3 **Prosessuelle rettigheter:** Hvis det er aktuelt å representere fullmaktsgiver overfor domstol eller lignende, bør dette spesifiseres i fremtidsfullmakten. Årsaken til dette er at domstolen kan stille krav om at det må klart fremgå av fremtidsfullmakten dersom fullmektigen skal kunne opptre på vegne av fullmaktsgiver i slike saker.

Hvis fullmektigen, på vegne av fullmaktsgiver, skal kunne overta boet etter avdøde ektefelle i uskifte, eller skifte boet, bør dette presiseres i fremtidsfullmakten. For gjenlevende ektefeller er det vanlig å overta boet etter avdøde i uskifte. I slike tilfeller

¹³ Rundskriv for tinglysningen, punkt 3.6, problemstilling 4

¹⁴ Jf. vergemålsloven § 86 og § 91

¹⁵ Jf. vergemålsloven § 86 første ledd og § 87

¹⁶ Jf. vergemålsloven § 88

¹⁷ Jf. vergemålsloven § 87

vil gjenlevende trenge en uskifteattest. Dette er en erklæring på at gjenlevende ektefelle overtar alt etter avdøde, både formue og gjeld. Om fullmektigen skal kunne håndtere dette på vegne av fullmaktsgiver i kraft av fremtidsfullmakten, stiller flere tingretter krav om at det må fremgå av fremtidsfullmakten at fullmaktsgiver (gjenlevende ektefelle) kan overta boet i uskifte eller kreve boet skiftet. Dette bør derfor tas i betraktning hvis fullmaktsgiver er gift da fremtidsfullmakten opprettes.

- 3.3.4 **Fremtidsfullmakten dekker ikke fullmaktsgivers behov:** Mange oppretter en fremtidsfullmakt for å unngå vergemål og offentlig innblanding. Likevel ser vi ofte at fremtidsfullmakter kun omfatter salg av bolig, arveforskudd og betaling av regninger. I løpet av alderdommen er det gjerne flere beslutninger som må tas. Dersom man begrenser fremtidsfullmakten, kan det bli behov for et vergemål som supplerer fremtidsfullmaktsforholdet når det dukker opp andre og/eller uforutsette forhold.

Statsforvalteren ønsker derfor at fullmaktsgivere tenker nøye gjennom dette før man oppretter en slik fullmakt, slik at en i størst mulig grad unngår behovet for et supplerende vergemål.

Det finnes ulike eksempler på fremtidsfullmakter på internett. Disse kan være mangelfulle. Fullmaktsgivere bør være forsiktige med å bruke disse ukritisk, og selv tilpasse fremtidsfullmakten etter egne ønsker og behov. Ved behov for veiledning ved utforming av en slik fullmakt, kan man kontakte en advokat.

3.4 Hva kan fremtidsfullmakten ikke omfatte?

En fullmektig kan ikke gis kompetanse til å stemme ved valg, inngå ekteskap, erkjenne farskap, samtykke til donasjon av organer, opprette eller tilbakekalle testament eller samtykke til tvang og kompetansen i andre særlig personlige forhold, uten særskilt hjemmel i lov.¹⁸ Fremtidsfullmakten kan ikke omfatte flere rettigheter enn det en nærstående er gitt etter helselovgivningen.

4. Hva gjør jeg når fremtidsfullmakten er opprettet?

4.1 Vurder om du bør be om en legeerklæring

Hvis fullmaktsgiveren har en kognitiv svikt da fremtidsfullmakten opprettes, anbefaler vi på generelt grunnlag at det innhentes en bekreftelse fra lege på at vedkommende forstår betydningen av å opprette fremtidsfullmakten. På den måten unngår en at det senere kan oppstå tvil om fullmaktsgiver forstod betydningen av å opprette fremtidsfullmakten.

¹⁸ jf. vergemålsloven § 80 tredje ledd

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Det kan være lurt å ta med fremtidsfullmakten til legen. Det vil gjøre det lettere for legen å vurdere om fullmaktsgiver forstår betydningen av innholdet i fullmakten.

4.2 Oppbevaring og forhåndsgodkjenning av fremtidsfullmakt

Fullmaktsgiver er selv ansvarlig for at den originale fremtidsfullmakten oppbevares trygt. Oppbevaringen bør gjøres i samråd med fullmektigen. På den måten vet fullmektigen hvor den originale fremtidsfullmakten er når fremtidsfullmakten skal tas i bruk. Alternativt kan det opprettes flere originaldokumenter, hvor det kan spesifiseres i fremtidsfullmakten at det for eksempel er opprettet to originaler. Fullmaktsgiver og fullmektigen kan da oppbevare hver sin original.

Statsforvalteren kan ikke oppbevare fremtidsfullmakter på tilsvarende måte som tingretten oppbevarer testament. Det finnes per i dag heller ingen annen offentlig registreringsordning for fremtidsfullmakter. Vi kan heller ikke forhåndsgodkjenne en fremtidsfullmakt.

Fremtidsfullmakten skal først sendes til Statsforvalteren når den har trådt i kraft og fullmektigen ønsker å søke om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse.

5. Stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse

5.1 Hva innebærer stadfesting av ikrafttredelse?

Etter vergemålsloven § 84 kan Statsforvalteren stadfeste fremtidsfullmaktens ikrafttredelse. En stadfesting er en bekreftelse på at fremtidsfullmakten har trådt i kraft og at den oppfyller formkravene som stilles til fremtidsfullmakter.

Fullmektigen er ikke lovpålagt å søke om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse.¹⁹ Forutsatt at fremtidsfullmakten oppfyller formkravene og fullmaktsgiver var i stand til å forstå betydningen av å opprette fremtidsfullmakten, kan fremtidsfullmakten i utgangspunktet benyttes uten Statsforvalterens involvering.

Flere instanser stiller imidlertid krav om at Statsforvalteren må stadfeste fremtidsfullmaktens ikrafttredelse, før de vil akseptere bruken av denne. Det gjelder særlig Kartverket, samt flere banker og tingretter. Stadfestingen vil være av bevismessig betydning, og vil ofte gjøre det lettere for fullmektigen å representere fullmaktsgiver overfor tredjeparter.

Det betyr at fullmektigen ikke vil kunne selge eller overdra en eiendom i kraft av

¹⁹ Jf. vergemålsloven § 84 første ledd

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

fremtidsfullmakten, uten en stadfesting av dens ikrafttredelse. Hvis det er aktuelt å selge eller overdra en eiendom i kraft av fremtidsfullmakten, bør det derfor søkes om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse i god tid før salget eller overdragelsen. Dette for å unngå at prosessen stopper opp i påvente av vår saksbehandling.

Dersom Statsforvalteren stadfester ikrafttredelsen vil fullmektigen motta en attest som skal fremvises når vedkommende skal representere fullmaktsgiver. Vi sørger også for at attesten tinglyses/registreres i aktuelle registre.

5.2 Når trer fremtidsfullmakten i kraft?

En fremtidsfullmakt trer i kraft når fullmaktsgiver på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser i forhold som er omfattet av fremtidsfullmakten.²⁰

5.3 Når kan fremtidsfullmakten stadfestes?

Statsforvalteren kan vurdere stadfesting av en fremtidsfullmakt når den har trådt i kraft, i tråd med punktet ovenfor.

Tilsvarende gjelder for vedvarende fullmakter. En vedvarende fullmakt er en fullmakt som trer i kraft straks fullmaktsgiver signerer dokumentet eller på et nærmere angitt tidspunkt. Det skiller seg fra fremtidsfullmakter som kun skal benyttes en gang i fremtiden dersom man blir så dårlig fungerende at man oppfyller lovens tilstandskrav for ikrafttredelse (punkt 5.2). Vedvarende fullmakter skal oppfylle formkravene som stilles for at fullmakten skal kunne brukes som fremtidsfullmakt i fremtiden. Den vedvarende fullmakten vil da kunne benyttes som alminnelig fullmakt frem til fullmaktsgiver eventuelt blir så fysisk og/eller mentalt svekket at han eller hun oppfyller tilstandskravet for fremtidsfullmakter. Etter at fullmaktsgiver har kommet i en slik tilstand vil alminnelige fullmakter ofte falle bort. En vedvarende fullmakt, som har vært benyttet som alminnelig fullmakt, vil da likevel kunne brukes, men da i kraft av å være en fremtidsfullmakt. Det er først når den vedvarende fullmakten ikke lenger benyttes som alminnelig fullmakt, men som fremtidsfullmakt, at Statsforvalteren kan vurdere å stadfeste ikrafttredelsen.

5.4 Søke om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse

Følgende dokumentasjon må fremlegges når det søkes om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse:

- Fremtidsfullmakten i original. Bekreftet kopi eller elektronisk versjon godtas ikke.

²⁰ Jf. vergemålsloven § 78

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

- Utfylt søknadsskjema. Tilgjengelig på våre hjemmesider og www.vergemal.no
- Legeerklæring som tar stilling til om fullmaktsgiveren grunnet demens, sinnslidelse eller alvorlig svekket helbred, er ute av stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fremtidsfullmakten. Legeerklæringsskjema er tilgjengelig på våre hjemmesider og www.vergemal.no.
- Dokumentasjon på at fullmaktsgivers nærmeste familiemedlemmer er varslet om fremtidsfullmaktens innhold og ikrafttredelse. Hvis fullmaktsgiveren har en ektefelle eller samboer, er det denne som skal varsles. Hvis fullmaktsgiveren ikke har ektefelle eller samboer, skal øvrige nære slektninger varsles. Det omfatter fullmaktsgiverens livsarvinger, herunder barn, eller barn av avdøde barn.

Vi foretrekker skriftlige erklæringer fra hver av de som skal varsles, hvor de ved å underskrive bekrefter at de er kjent med fremtidsfullmaktens innhold og dens ikrafttredelse.

Dersom det er vanskelig å fremskaffe signert dokumentasjon, for eksempel på grunn av samarbeidsproblemer, kan fullmektigen fremlegge dokumentasjon på at det er sendt et rekommandert brev til de det gjelder. Sendingen må inneholde informasjon om fremtidsfullmaktens innhold (for eksempel kopi av fremtidsfullmakten) og at fullmakten har trådt i kraft. Kopi av brevet, og kopi av kvittering på rekommandert sending, legges da ved søknaden.

Vi godtar ikke e-poster eller tekstmeldinger som dokumentasjon på varsling.

Hvis fullmaktsgiveren hadde en kognitiv svikt da fremtidsfullmakten ble opprettet, kan det også vedlegges en bekreftelse fra lege på at fullmaktsgiveren var i stand til å forstå betydningen av å opprette fremtidsfullmakten. Dette kan også være aktuelt hvis det er et kort tidsrom mellom fremtidsfullmaktens opprettelse og ikrafttredelse.

Dersom Statsforvalteren ikke mottar det ovennevnte, vil vi vurdere om det er særlige grunner i saken som gjør at vi må innhente ytterligere opplysninger. Det kan eksempelvis være opplysninger fra personene som har signert som vitner på fremtidsfullmakten eller pårørende.